

got, a mai helyzet és a konjunktúra évek viszonylatában. Számos ipar létezik Közép- és Keleteurópában, sőt itt Romániában is, amely már régen tulkapacitással dolgozik. A vállalatoknak évek óta nincs hozama. Részvényeik, tőzsdei jegyzése a mélypont alá süllyedt, sőt már pesszimista szemmel sem kifejező, a vállalatok valódi értékének meghatározására. Ez a vállalati „rentabilitási krízis” szintén eltávolítandó az utból. Meg kell tehát barátkozni a vállalatokkal is azzal, hogy úgy a mérleg aktív, mint passzív oldalait megfelelő módon le kell építsék. Termelési hozamuk ma már sem a vállalatba investált tőkéből, sem pedig gépeik számától függ, hanem attól, hogy miképpen és mily mértékben tudják kihasználni meglévő erőiket. Szabatosabban: hol van az a legmagasabb pont, amelynél tovább nem lehet fokozni a termelést a jelenlegi adottságok mellett. Természetesen ez országokint és branszokint változik. Az a körülmény, hogy például jelenleg a romániai gyárak nagyrésze dolgozik, még nem jelenti azt, hogy rentabilitásuk jó vagy javult volna. Mert a bizalmi krízist követő készpénzület mellett, a hasznót a lehető legkisebbre kell kalkulálni, oly alacsony fokra, hogy a „rentabilitást” nem a „tőké”, hanem a „Tőke” szemével nézve, feltétlenül revízió alá kell vonni. A cikk elején említettem, hogy a tőke szerény lett, de azért l'art pour l'art még sem dolgozik. Ezért előbb az investált tőkék hozadékát is fix pontra kell rögzíteni. Népiesebben fenti teóriát a következőkkel lehet legjobban illusztrálni. Ha a vállalat mérlege úgy mutatja, hogy pld. 1 millió lej, a vállalatba investált tőke, ennek hozadékát, a mai viszonyok mellett oly minimális, hogy azért még a termelés rizikóját sem lehet vállalni, ha hitelezési rizikó nem is létezik. Értékelnél kell tehát a vállalat tőkéjét 7-800.000 lejre, (esetleg csak 500.000-re) s akkor egészen más mutat majd a nyereség indexszáma is. Természetesen ha passzívái volnának a vállalatnak, ugy ezeket is bizonyos amortizációs és kamatredukciós módszerrel apasztani kell.

Nemcsak a heverő, ugynevezett mobil tőkének kell munkaalkalom, amely a krízis jobbrafordultával, ugylátszik meg is indult. Hanem a már holtanyagba investált tőkének is meg kell adni a szükséges rentabilitást. Már csak azért is, mert mindaddig nem mer kimozdulni a rejtett mobil-tőke rejtekből, amíg nem látja, hogy a már termelő tőke, valóban hoz is valamit. Ezt pedig csak úgy lehet, ha a felértékelt, vagy 1924-25. évben realisan látszó termelő tőke, a mai viszonyokhoz redukálja számszerű összegét, hogy a biztos hozadék a valóságban ne egyszerű csillagászati szám legyen.

A klasszikus közgazdaságtan szerint a tőke és a munka együttes szervezkedése adja meg a termelés lehetőségét. A Munka már régen tetlenül várja, hogy mi történik vele. Már nemcsak tetlenül, hanem érthetően, igen türelmetlenül is. A rideg Tőke pedig nem érzelmek után indul és nem akkor kezd termelni, amikor a másik tényező akarja, hanem amikor a maga számítása szerint azt jónak látja.

Ugylátszik, hogy a tőke álláspontja most van éppen revízió alatt. Mert már kezd mozogni. Még nem itt (hiszen itt nem is lehet tőkének nevezni azt, amit nyugati értelemben annak vesznek, sem mennyiségben, sem „elgondolásban”), hanem messze innen a londoni, párizsi vagy más metropolisok bankárgondolkodásának világában és kezd kiszivárogni trezorjaikból is.

Nálunk a falusi nép az egész konjunktúrától csak azt látja, hogy adósságot nem fizet, a buza ára emelkedik s ha van elég termés, akkor tud majd csizmát és ruhát venni, ami nála nem luxus, hanem éppen egy termelési tényező, mint az eke vagy a borona. Akik azonban európai dimenziókban kénytelenek gondolkodni, tehát a kereskedő és az iparos, illetőleg gyáros, az felve figyeli az angol kamatláb tendenciáját, éppen úgy, mint a nagy gyapottözsdek árfolyamjelentéseit. A kettőnek összhangba kell jönni. Mert amikor majd a faluvégi kisgazda is éppen úgy fogja érezni, hogy van értékelése, az ő keservesen megizzadott munkájával és az ezzel szoros függvényt képező városi bank és kereskedelmi politika is úgy látja majd, hogy a krízis összes hátráltató tényezői kezdenek gyengülni, akkor jött el a krízis fordulópontjának nagy pillanata.

Vajjon eljött-e már, erre kíváncsi ma a világ minden népe!

Leitner Zoltán

ADY ENDRE, Román Roland, Petőfi, Vörösmarty, Babits Mihály legjobb alkotásai szerepelnek Tessitori Nóra hétfő esti műsorán.

Németország megkönnyíti az idegenforgalmat

Berlin, augusztus 27. A birodalmi gazdasági minisztérium több intézkedést adott ki, amelyek a külföldieknek Németországba való utazását könnyítik meg. A gazdasági minisztérium a külföldiek forgalmát elsősorban a régi követelésekkel és a külföldiek köztöltött számlaköveteléseivel hozta kapcsolatba, amennyiben azok nem erednek értékpapírok eladásából. Az ilyen követelések tulajdonosai az utazási irodák révén teljes vasuti és hajójegyet kapnak ellenérték gyanánt és a mellékiadásoknál 25 százalékos kedvezményben részesülnek. A mellékiadá-

sok kedvezményének mellőzése esetén a külföldiek 2000 birodalmi márkát kaphatnak kézhez. Ezekben a kedvezményekben nemcsak a tulajdonos és annak családtagjai, hanem harmadik személy is részesülhet, amennyiben nem üzleti üzlet van szó. Ezek a személyek 1200 birodalmi márkáig terjedhető összeget kaphatnak, ha beigazolják, hogy a saját hatóságai által engedélyezett pénzüsszeg az utra nem elegendő. Ez az összeg azonban havonta nem tehet ki többet, mint 10.000 márkát.

Sanjurjo tábornok a Dueso fegyházban fogja kitölteni életfogytiglani büntetését

Egy ember meghalt, kettő súlyosan megsebesült Sanjurjo tábornok amnesztialása miatt

Madrid, augusztus 27. A spanyol kormány megmástitotta azt az elhatározását, hogy Sanjurjo tábornokot büntetése kitöltésére a Baleárok szigetsportjára küldje. A tábornok fogságát a Santander kerületben levő Dueso börtönében fogja tölteni, ahová ma erős karhatalmi kísérettel utba indították. A tábornok amnesztialában részesítésében nagy része van a közhangulatnak, amely erőteljesen kifejezésre jutott a megkegyelmezés mellett. A sajtó is kedvezően kommentálja a kegyelmi tény. A halálos ítéletnek életfogytiglani szabadságbüntetéssé történő átváltoztatása néhány helyen tüntetéseket váltott ki, de kisebb arányúak mint ahogy azt várták. La Corunában a szélsőségek tömegtüntetést rendeztek a kormány ellen s összeütköztek a rendőrséggel. Az összecsapásnál egy ember életét vesztette s többen megsebesültek. San Sebastianban két arisztokratát, akik a kegyelem hírére éljenzésben törtek ki, a baloldaliak alaposan helybenhagyták. A verekedőket a karhatalom letartóztatta. Tüntetés volt Brelónában is. A szélsőséges vezetés alatt álló katalán fővárosi munkásság egyébként hétfőn 24 óras tiltakozó sztrájkot rendez Sanjurjo amnesztialában részesítése miatt.

Kedden és szerdán este 9 órakor

A Református Kollégium nagy udvarán az ősi templom oldalán

A kárki Hoffmannsthal misztériuma

Előadja a kolozsvári magyar szintársulat. A főszerepben:

GELLÉRT LAJOS,

a budapesti Magyar Színház tagja.

Rendező:

Dr. Janovics Jenő

A legdrágább jegy 40 lej! Jegyek a Magyar Színház pénztáránál!!!

Kokaincsempészs miatt letartóztatták egy angol tábornok leányát

London, augusztus 27. Az angol főváros legelőkelőbb társaságának, a Society-nek, izgalmas botránya van. A társaságbeli szenzáció hőse, Miss Brenda Dean Paul, egy régi angol zsenricsalád nagyon csinos 22 éves leánya. Ez a fiatal hölgy, akinek apja lovassági tábornok volt, az utóbbi időben nagyon rossz társaságba keveredett.

Züllésének oka szintén az volt, hogy szülei nem engedték férjhezmenni. Egy nem tulságosan előkelő családból származó hivatalknba szeretett bele, de családja hallani sem akart a házasságról. Miss Paul elhatározta, hogy ezért megbünteti a családját.

Ha nem mehettem hozzá egy rendes polgáremberhez — mondotta — akkor még tovább megyek és teljesen szakítok a polgári körökkel.

A fiatal hölgy hamarosan megtalálta utját a leggyanusabb félyvilági körök felé. Barátai és barátnői az éjszakai élet kétes egzisztenciáiból kerültek ki. Családjá feljelentést tett ellene, elfogatta és bíróság elé állította.

A bíró enyhe ítéletet hozott: háromhónapi szanatóriumrabságra ítélte. Miss Paul bevonult családjá költségén az egyik előkelő londoni magánosanatóriumba. Egy héttig volt ott, aztán eltűnt. Néhány nappal később teljesen kimerülten, halálos fáradtan kopogtatott a párizsi angol kórház ajtaján.

Az angol kórházból, ahol ápolás alá vették, telefonon felhívta Londonban élő vőlegényét, elmondta neki, hogy milyen szomorú helyzetben van és erre a vőlegény repülőgépen rohant hozzá Párizsba. Együtt elhagyták a párizsi angol kórházat és megint eltűntek.

Tegnapelőtt este a londoni Waterloo pályaudvar ruhatárában megjelent egy fiatal hölgy és kiváltott egy csomagot. A pályaudvar detektívjeinek gyanus volt ez a hölgy és gyanus volt a csomag. Igazolatták a hölgyet, akiről kiderült, hogy Miss Brenda Paul, a csomagban pedig kokain volt, amelyre nézve azt a felvilágosítást adta, hogy egy barátnője birta rá.

A detektívek letartóztatták Miss Pault kábítószerekkereskedeleme alapos gyanuja miatt. Megindult a nyomozás, hogy megkeressék a barátnőt, aki azonos azzal a rendkívül gyanus francia nővel, akit a londoni kokainosok világában általában a „grófnőnek” szoktak nevezni.

Valószínűnek tartják, hogy ő volt Miss Paul megrontója, ő vitte be a kokainosok közé és ezért most nagy erővel megindult a nyomozás, hogy kézrekerítsék és kiderítsék összes bűneit.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:
HIRDESEN AZ UJ KELETBEN

Buziás gyógyfürdő

(ROMAN NEUHEIM)

páratlan szénsavas radioaktív szénsavas forrászikkkel.

Biztos gyógyhatás szervi elhízások, érlemeszesedés, szív és vérkeringési zavaroknál, vesebaj, vérszegénység, izom, csusz-, hólyaghurut és kimerülésses idegesség esetén.

Női betegség, a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezőek nyomán fellépett idegbajok (Tabes, etc.) eseteiben a legjobb eredménnyel gyógyít.

Természetes szénsavas, sós-vasas fürdők, ivókúrák, szakszerű orvosi kezelés, kitűnő konyha, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árrakkal.

Új, modern uszoda népfényes stranddal. Fürdőidény május 15-től október 1-ig. Prospektust, felvilágosítást szívesen küld: Muschong Buziási Gyógyfürdő Rt. Fürdőigazgatóság Buziás (Bánát).

Rádió segítségével kuttatták fel a csehszlovák kampókeresztes-pör egyik tanuját

Brünn, augusztus 27. A Volkssport vezetői ellen folytatott bírósági tárgyalás mai napja nyugodtan telt el, ami javarésben annak köszönhető, hogy a mai napot teljesen a lefoglalt anyag ismertetése töltötte ki, ami nem vonatkozik közvetlenül a vádlottak ténykedésére. A bíróság először a böhmisch-leipai bíróság által beküldött iratok tanulmányozta át, majd a Volkssport és „Jugenverband” tagjai ellen beérkezett büntvádi feljelentések tartalmát ismertette. Az államügyész annak a megállapítását kérte, hogy a letartóztatott valamennyien a 16-20 év közötti életkorban vannak.

A lefoglalt iratok között több litográfált parancsot találtak, mire az elnök megjegyezte, hogy ez is azt bizonyítja, hogy az engedély nélküli működő szervezetek utasításait nagy körzetben teljesítették. A vádlott Donnhäuser tévedésnek minősíti az államügyésznek azt az állítását, hogy minden levelezést az ő címére küldtek, mert ő volt az országos központ elnöke. Az államügyész erre azt indítványozta, hogy a Donnhäusernél talált valamennyi iratot, amely két hatalmas bőröndben volt, ugyancsak át tanulmányozzák.

A délutáni tárgyalás folyamán dr. Stark védő bejelentette, hogy a német birodalmi rádióállomások eleget tettek a Volkssport ügyében hozzájuk intézett kérésre és hallgatóikat felszólították, hogy segítsék elő annak az egyénnek az előállítását, aki a zittai népünnepély alkalmával résztvett a tüntetők felvonulásán, akit a bíróságnak bemutatott fénykép ábrázol és akire az államügyész azt mondja, hogy a vádlott Illingel azonos.

A védők értesítést kaptak, hogy ez az egyén már jelentkezett is és nem Illinget ábrázolja. Dr. Stark egyben bejelentette, hogy Rossig drezdai lakos, akiről a tárgyalás folyamán többször esett szó, ugyancsak bejelentette, hogy hajlandó a tárgyaláson megjelenni. A bíróság ezután a lefoglalt iratok ismertetését folytatta, amelyben olyan feljelentés is van, hogy a Volkssport tagjai a königrázi vasutigazgatóságot 2000 koronával megkárosították egy felvonulás alkalmával. A további iratokból, valamint egy csendőrségi feljelentésből kitűnt, hogy a Volkssport eszméjét a diákság között is hirdették és ezenfelül a csendőrségi feljelentésekből kitűnik, hogy Sasek bodenbachi lakosnál egy részletes és rendkívül pontos tervet sikerült felkutatni, amely a bodenbachi állomást és vasutvonalakat ábrázolja.

A csendőrségi feljelentés szerint több fényképet is sikerült lefoglalni.

TESSITORI NÓRA szabadéglatti előadása hétfőn este, a ref. kollégium Farkas uccáj udvarán. A szabadterj előadás kezdete este 9 órakor. Műsor Lepage-nál és az Ellenzék könyvesboltjában.

Kormában néz farkassz, „incinta” gással. „ütnének” lenziki folt kar hallgatja tikus szó olvassa a a korrup megindu many k sitja vis támadást sen szolt ja. Az néhány delmére nem tud Sztikok emelkedn san jegy geszteni.

Minder előző derüs r vagy a le a büf Olyan ez kohó: fe litikai, regáti bo sétál az sel kibe paraszt-d gyelmes ki, mint ki, minti csak véle el Tatare fenntartá gista Tor tel kvater

Itt, a T ható bar lomal a alakítani.

Csak a el óvatoss zést. Nyil a közös ról meggy terjei pé értésre és gár vagy zott, mint hiveimél. és vasgár között a igen vesz amelyeket Nichifor folyosón ságosabba szakálláva piatra-nea elnökének Az ifjabb művészhaj festő beny cuzistáig volság...

A folyos felolvaszt is. Az üle tpsol a k ember to rugaszkodá kotó elemé badulnak a személyi tek. Nyilvá verzió kére lönbségek erdélyi rd Mischie ké védelmezőj

— Ha v gyonának sem lehet Aurel. — vakért pu betétest.

— Ki k városi adós

Amig a kurzus foly rom vezetős amely mind

A politik

A T. HÁZ FOLYOSÓJÁN...

Kormány és ellenzék csak az ülésteremben néznek egymással halálos komolyan farkasszemmel. A szenvedélyek is csak az „incinta”-ban lángolnak fel vészes lobogással. Mintha Karinthy Bivós székébe ülnének bele miniszterek, többségi és ellenzéki honatyák egyaránt. A mindig zsufozt karzat naiv hallgatói megrendülve hallgatják a magasból az ellenzék patetikusan szónokát, aki kiméletlen lendülettel olvassa a kormány fejére a tehetetlenség, a korrupció, a felelőtlenség bűneit. És megindultan veszi le a kalapját, ha a kormány képviselője méltóságáteljesen utasítja vissza a közjó nevében a méltatlan támadást és ha az ellenzéki szónok ekesen szól, a demagógia vádját is ráragasztja. Az ellenzék ingerülten replikázik, néhány tulbuzgó többségi a kormány védelmére kel... az elnök cseppet, de már nem tudja a botrányt megakadályozni... Szitkok röpködnek a levegőben, öklök emelkednek a magasba, a gyorsírók lázasan jegyznek... az ülést fel kell függeszteni.

Mindenki kitudul a folyosóra és az előző összeszólalkozás bösz sampionjai derűs mosollyal karolnak egymásba, vagy a legjobb esetben is együtt hűsítik le a büffében az incidens izgalmaikat... Olyan ez a folyosó, mint valami nagy kórház: felolvadnak benne nemcsak a politikai, de az osztálykülönbségek is. A regáti bojár honatya ugyanannyi joggal sétál az üléstermet körülfutó, zöld plüssel kibélelt folyosón, mint az aradi paraszt-deputát. A büffé pincére a kegyelmes urat éppoly udvariasan szolgálja ki, mint a vidéki ujságíró. Itt úgy néz ki, mintha Calinescu alminisztert még csak véleménynyűnszok sem választanák el Tatarescutól. A Goga-párti Valjean fenntartás nélkül ül egy asztalhoz a georgista Tomaval és a lupisták előszeretettel kvaterkálnak a szocdemekkel.

Itt, a T. Ház folyosóján, ebben a meghatározó barátkozásban kellene adott alkalmazzal a koncentrációs kormányt megalkotani...

Csak a kisebbségi képviselők kerülnek el óvatosan az egymással való érintkezést. Nyilván mindegyik külön-külön van a közös kisebbségi front szükségességéről meggyőződve. A Zsidó Párt parlamentje például hamarabb talál meg a támogatásra a dobudzsai bolgár vagy a bukovinai ukrán kollégák között, mint Hans Otto Roth dr. erdélyi híveinél... Igaz viszont, hogy a cuzisták és vassardisták sem táplálják egymás között a jóviszonyt. Zelea Codreanu nem igen vesz részt azokban a csete-patékban, amelyeket Cuza szövegére és zenéjére Nichifor Robu szokott megjátszani. Itt, a folyosón mindenesetre még ők is barátságosabbak. Cuzát például, fehér kecskeszakállával és kampós orrával inkább a piatra-neamti Chevre Kadisa érdemes alnőkönek nézné a gyanútlan látogató. Az ifjabbik Cuza pedig, hullámos, hosszú művészhajával alkalmasint egy kubista festő benyomását kelti. A kubistától — a cuzistáig mindenesetre nem nagy a távolság...

A folyosó derűs, barátságos hangulata felolvassza a pártfegyelm vasbilincseit is. Az ülésteremben például egységesen tapsol a kormánynak a többség, mint egy ember torkolja le az ellenzéki nekirugaszkodásokat. A folyosón azonban alkotó elemre bomlik a többség. Felszabadulnak a lelkek és kifejezést öltenek a személyi elégedetlenségek, érdekellentétek. Nyilvánvaló lesz például, hogy a konverzió kérdésben milyen mélyreható különbségek vannak Vlad Aurel, dr., az erdélyi román bankok exponense és Mischie képviselő a regáti paraszt adósok védelmezője között.

— Ha valaki többet tartozik, mint vagyona, az egyhármadával, azt már úgy sem lehet szánálni... — mondja Vlad Aurel. — Nem hagyjuk demagóg jelszavakért pusztulni az erdélyi paraszttal.

— Ki kell terjeszteni a konverziót a városi adósokra is — mondja Mischie.

Amíg a folyosón ez a barátságos diskurzus folyik, két minisztertanács és három vezetőségi gyűlés keresi a megoldást, amely mindkét igényt kielégíti...

A politikai pletykák is itt adnak egy-

másnak találkozót. Itt rebesgetik, hogy az erdélyi kormánypart egyrésze nem tud és nem akar beletörödni Maniu távollétébe. És várják, hogy történjék valami... Egyes regátiak viszont csak arra várnak, hogy fejezze már be karlsbadi kuráját a pöttyönyi, szemüveges Grigore Iunian... Megtudja az ember, hogy dr. Lupu jobban szereti a hosszúlépést, mint a stabilizációról írott értekezéseket és hogy George Bratianu csak franciául értekezik közvetlen híveivel... De, mint mondám, ezek csak pletykák, nem lehet kontrollálni őket, mert Lupu a furunkulusát kurálja Tekirghiolban, George Bratianu románul szólal fel az ülésteremben és Maniu frissen, mosolyogva fogadja a folyosón a jobbról és balról feléje görbülő hajlongásokat, mintha tökéletesen meg volna elégedve a politikai helyzettel...

Annyi bizonyos, hogy a folyosó legnépszerűbb figurája Negreanu ur, a kamara pénztárosa... Szuverén ura ő a honatyi fizetések és napidíjak szétosztásának. Kormány és ellenzék, többségiek és kisebbségiek előtt egyaránt nagy bees-

ben áll emiatt. Ha valamelyik képviselő csendesesen kison az ülésteremből, mindenki tudja, hogy a jobboldali folyosóra tart, hogy a pénztárbalakon keresztül néhány barátságos szót váltson Negreanu urral... „Kaphatok már valamit” — kérdi a folyosón a frissen érkezett erdélyi többségi deputát... „Valami keveset” — hangzik a válasz. Nehezen csurranak a napidíjalapok a kamarába is. Komoly dolog lehet ez a gazdasági válság, ha már Negreanu is panaszkodik...

Igazságtalanság volna megfedkezni a kamara leghűségesebb látogatóiról: a hölgyekről. Bukarestben ilyenkor fullasztó hőséget áraszt az aszfalt, a kamarában nincs ventilátor és a képviselők is szívesebben hűsülnek a Lidó vizeiben. Csak a három hölgypholy telik meg nap-nap után rendületlenül ifjú látogatókkal. A legyező nem áll meg kezükben, halálra unják magukat egy komoly beszéd alatt és kimondhatatlan boldogok, ha sikerül egy épületesebb botrányt végignézni és — főleg — végighallgatni... Nincs az a frissítő, amely annyira üdíteni tudna,

Párizsi sikkben, eleganciában, olcsóságban

WEISZ FIVÉREK szőrmeszalonja
Calea Regele Ferdinand 5. (Szabó Jenő-ház) Behozhatatlanul vezet

mint egy kis skandalum. Mintha csak azért rendeznék őket, hogy elviselhető legyen ez a végenélküli, langyos, ásitásra inspiráló válaszfelirati vita...

Kasztner Rezső

Mozgalom indult meg a katonai szolgálati idő leszállításáért

A szabadságolások megszüntetését és a szolgálati idő leszállítását kívánja a képviselők egy csoportja

Bucuresti, augusztus 27. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Lupta az új katonai törvényjavaslatokkal kapcsolatban annak a lehetőségéről ír, hogy leszállítják a katonai szolgálati időt. Számos képviselő is híve ennek a tervnek, ame-

lyet elsősorban költségvetési szempontok indokolnának. Egyébként ma az a helyzet, hogy a katonaságnak igen jelentékeny része nagyobb tartamú szabadságokat élvez állandóan. Ehelyett

helyesebb megoldásnak látszik, ha a szolgálati időt leszállítják és a redukált szolgálati időben a kiképzés intenzivítására nagyobb súlyt fognak helyezni, a szabadságolások pedig megszűnnek.

Négyszázezer lejt rabolt el egy vasuti pénztárnoktól két álarcos utonálló

A csendőrök találták rá a meztelenre vetkőztetett pénztárosra

Brasov, augusztus 27. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Nem mindennapi merész ségű rablótámadás történt tegnap reggel a zalatnai állomás közelében. A CFR Forgács nevű kerületi pénztárnoka egy millió 400 ezer lejrel a táskájában utnak indult Brassóból, hogy a vonalon kifizesse a személyzetet. Előbb

Gyulafehérváron szállt ki, ahol egy millió lejt hagyoit, majd onnan Zalatra indult a négyszázezer lejjel. A zalatnai állomás előtt két álarcos felfegyverzett bandita támadt rá Forgácsra, akik a nála lévő pénzt követelték. A pénztárnok revolver után nyult, de a banditák egy pillanat alatt lefegyverezték, hur-

kot vetettek a nyakába és a földre rántották. Miután elrabolták a nála lévő pénzt, meztelenre vetkőztették le és úgy hagyták ott az országút árkaiban. A kirabolt pénztárosra a csendőrség akadt rá, amely erélyes nyomozást vezetett be a banditák kézrekerítésére.

A francia jobboldali lapok tiltakoznak az Oroszországgal kötendő megnemtámadási szerződés ellen

Az „Echo de Paris” a román érdekeket félti a francia-orosz megegyezéstől

Párizs, augusztus 27. A francia sajtó jelentése szerint Herriot miniszterelnök tanácskozást folytatott a párizsi szövjet követel egy esetleges francia-orosz megnemtámadási szerződésről. A jobboldali lapok rendkívül ellenségesen kommentálják ezeket a tárgyalásokat.

Párizs, augusztus 27. Az Echo de Pa-

ris cikket közöl, amelyben rámutat arra, hogy Franciaországnak Oroszországgal való tárgyalásai időszerűtlenek. A lap felteszi azt a kérdést, hogy vajon ma, mintahogy Lengyelország aláírta már Oroszországgal a megnemtámadási szerződést, Franciaország felvan-e már mentve ama kötelezettség

alól, hogy nem köt addig paktumot a szovjettal, amíg Oroszország nem jut hasonló megállapodásra szomszédaival. Hiszen Franciaország ugyanazt a kötelezettséget vállalta Romániával szemben. Meg kell várni — írja tovább az Echo de Paris — míg Oroszország lemond Beszarabiára való igényeiről.

A francia lap tiltakozik az ellen, hogy Franciaország hagyja magát a lengyel sietségtől elragadtatni és megállapodást kössön Oroszországgal, ami igen megnehezítené Romániának a helyzetét. Tiltakozik az ellen is, hogy kétes értékű kompenzációkért megnyissák a francia határt az orosz buza előtt. A lap azzal végzi cikkét, hogy a francia kormány semmiképpen sem szabad az Oroszországgal való tárgyalásokat folytatni.

TESSITORI NÓRA szabadtéri előadásán Pop Virgil hegedűművész, Bródy Tamás zeneszerző és Jakubček Gusztáv hárfaművész is fellépnek. Műsor Lepage nál és az Ellenzék könyvosztályában.

Értesítés Bikszád fürdőből

Augusztus 15-től a nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel a fürdőigazgatóság a szobák árait, hogy mindenkinek alkalmat adjon a Bikszádon való nyaralásra, a következőképpen szállította le:

A Berta-lakban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 65.—
A Berta-lakban egy kétágyas szoba napi	Lei 110.—
A Mária és Anna lakokban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 50.—
A Mária és Anna lakokban egy kétágyas szoba napi	Lei 90.—
A Mörítz-lakban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 40.—
A Mörítz-lakban egy kétágyas szoba napi	Lei 70.—

Ragadjuk tehát meg a kedvező alkalmat és keressük fel tömegesen Románia Karlsbadját, a gyomorbeteg Mekkáját.

Teljes napi penzió I. oszt. szállodában Lei 120.—

Előjegyzéseket elfogad a Fürdőigazgatóság Bicsad (jud. Satu-Mare) és Satu-Maren dr. Braun, Str. Mihaj Viteazul (Rákóczi u.) 7. Telefon 62.

Parlament nélkül akarnak Papenék kormányozni

Vagyondézsma kivetésével akarják kezdeni Papenék a kormányzást. Hitler kezd háttérbe szorulni. Jogosult-e a német fegyverkezés?

Berlin, augusztus 27. A német kormány, amely joggal számít arra, hogy kedden a bizalmatlansági indítványok tömegeivel találja szembe magát, el van határozva egyfelől arra, hogy Papen hétfői audienciáján főlhatalmazást kér Hindenburg elnöktől a Reichsrath feloszlatására, másrészt arra, hogy a parlamentet bizalma, sőt jelentése nélkül is kormányon maradjon és különböző terveit szükségrendeletekkel valósítsa meg. E tervek között elsőhelyen állanak különböző gazdasági javaslatok, amelyeknek kedvezni látszik a német pénzpiacnak az utóbbi napokban való erőteljes javulása, a devizák és aranyállomány emelkedése.

A politikai életnek egy másik passzív eseménye, hogy a centrum és a hitleristák között eddig a beígért tárgyalások semmi eredményt nem hoztak. Döntést esztörtökre várnak és közel van annak a lehetősége, hogy Brüning a kormány átvétele tekintetében megegyezik Hitlerrel, illetőleg annak megbízottjával, Strasserrel. Abból a tényből, hogy a centrum nem szívesen tárgyal Hitlerrel, minthogy őt csak szószéki és koresmai politikusként tartja és inkább Gregor Strassert tekintik vezéregyéniségnek, sokban arra következtetnek, hogy Hitlernek a pártban való pozíciója erősen mecsappant. Táviratainkat alább adjuk:

Vagyondézsma-t vetnek ki a jómódúakra

Berlin, augusztus 27. Hírek vannak arról, hogy Papen és kormányának tagjai a birodalmi gyűlés összehívása napján nem fognak Berlinben tartózkodni, úgy, hogy az első napon kormánynyilatkozat ismeretűre s bizalmatlansági indítványok előterjesztésére nem kerülhet sor.

Kétségtelen, hogy a kancellár hétfői neudecki audienciája tisztázni fogja az összes aktuális németországi belpolitikai kérdéseket.

Bankkörökben elterjedt hírek szerint Papen Münsterben be fogja jelenteni, hogy kormánya kényserkölcsönt, vagy vagyondézsma-t fog kereszttulvinni, amely 3-4 százalékos lesz. A kormány így akarja munkaalkalmak teremtésére irányuló terveihez a szükséges anyagi eszközöket megszerezni.

A lapok értesülései arról is tudnak, hogy újabb jelentős behozatali korlátozások életbe léptetése kilátásban van, ezzel szemben fennáll néhány adónemben a csökkentés lehetősége.

Beavatott helyről származó információk szerint a Papen-kormány az a terve, hogy addig nem fog újra választást tartani a birodalomban, amíg a választói reformot tető alá nem hozzák. Miután erre a törvényhozás közreműködésével nincs lehetőség, népközvetítéssel fogják megkísérélni a reformot. Ha a választók tiz százaléka sikerül megnyerni ilyen népközvetítésnek, akkor népszavazást fognak elrendelni a választói jogi reform felett.

Parlament nélkül akarnak Papenék kormányozni

Berlin, augusztus 27. Papen kancellár westfáliai útja után hétfőn elutazik a keletporoszországi Neudeckbe s onnan hír szerint magával fogja hozni Berlinbe a birodalmi gyűlést feloszlató elnöki rendeletet, amely egyáltalán tartalmazni fogja az új birodalmi gyűlési választások időpontjának kitűzését is. Beavatott körökből származó hírek alapján valószínűnek tartják, hogy Neudeckben döntés lesz a választói reform ügyében is.

A birodalmi gyűlés összehívása előtt aligha dől el a nemzeti szocialisták és a centrum kooperációjának kérdése.

A kormány gazdasági programjának kétségtelenül erős alátámasztásul szolgál a németországi pénzpiac erős szilárdulása, a deviza- és aranyállomány emelkedése s a bankjegyforgalom csökkenése.

Hírek vannak arról is, hogy a birodalmi

kormány el van szánva arra, hogy parlament nélkül is kormányozni fog, mert az a felfogása, hogy parlamenti kormány alakulásának lehetetlensége esetén a birodalmi elnöknek prezidiális kormány utján kell gyakoroltatnia a végrehajtó hatalmat. Prezidiális kormány végre fogja hajtani a gazdasági elgondolásokat s azután szükségrendelettel esetleg nemzetgyűlést hívhat össze az alkotmányreform megvalósítására.

Hitler szanatóriumában

Berlin, augusztus 27. Ugy hírlik, hogy a nemzeti szocialisták és a centrum közötti kooperációs tárgyalások megegyezéssel kecségetnek, de esztörtöknél előbb végső döntés nem várható.

Elutasították a porosz tartománygyűlés jogügyi bizottságának azt az igényét, hogy a bizottság Beuthenbe összehívott ülésére bocsássák rendelkezésére a halálra ítélt nemzeti szocialisták perének ügyiratait s hogy magukat a halálra ítélteteket is vezessék a bizottság elé. Politikai körökben megállapították, hogy a porosz kormány a kegyelmezés tekintetében nehé helyzetben van. A szigorított intézkedések hatása tartósan csak abban az esetben volna biztosítható, ha szabad utat engednének az ítélet végrehajtásának.

Párizs, augusztus 27. Abból a tényből, hogy a német nemzeti szocialista párt

élére Hitler helyettesül Gregor Strasser került, a lapok arra a következtetésre jutnak, hogy a vezér állása pártjában megrendültnek tekinthető.

Tegnap olyan hírek terjedtek el Hitler-ről, hogy bajorországi szanatóriumba vonult megvisselt idegei pihentetésére. A hírt Berlinből nem erősítették meg.

A német fegyverkezés jogosultsága

Párizs, augusztus 27. Az Oeuvre szerint Fribourg képviselő, a francia karama külügyi bizottságának tagja jelenleg Berlinben tartózkodik s fontos megbeszéléseket folytat Papen kancellárral, Schleicher hadügyminiszterrel és Bülow államtitkárral a fegyverkezés egyenjogúsága iránt támasztott német követelés ügyében.

Berlin, augusztus 27. Beavatott körökből származó értesülések szerint a németek egyenjogúsági igényét a fegyverkezés terén jogi szempontból a legnagyobb precizitással áttanulmányozták a Foreign Officeban. Átvizsgálták Clemenceauk a német béke delegációhoz egy évtizeddel ezelőtt írott levelét, továbbá a versaillesi és a locarnoi szerződések idevonatkozó szakaszait s megállapították, hogy a német követelés jogi megalapozottságához vita alig férközhet.

KÜZGAZDASÁG

Szeptemberben, vagy októberben ül össze Amerikában a világgazdasági konferencia

London, augusztus 27. Hivatalos helyen még nem nyilatkoztak, mikorra öhajtkák a világgazdasági konferencia összehívását. Amerikában remélik, hogy az értekezlet szeptemberben vagy októberben összeül. Az amerikai delegátusok egyike, Dawis államtitkár szeptemberben átkel az óceánon s csak a konferencia befejezése után fog visszatérni Amerikába. A

másik amerikai delegátus Sackett berlini amerikai nagykövetség lesz.

A konferencia programjára kitűznek minden olyan kérdést, amelyek kedvező elintézésétől a válság enyhülését várni lehet. Meg fogják vitatni többek között az áralakulások problémáját, a nemzetközi forgalom és a valuták kérdését.

Bánsági liszt- és terménypiac

A gabonapiac az utóbbi napokban szélségszerűen uralkodik — a rossz termés következtében hirre kelt pesszimizista jóslatok elűltek s az üzlet most már a normális szükséglet fedezésére szorítkozik. Mindenesetre, a helyzet normalizálásához elsősorban a kormány két radikális intézkedése: a buzaexportra és importra kivetett vámemelés járult hozzá. Az utóbbi napokban aztán ép ezeknek az intézkedéseknek a hatása alatt az árak is a nemzetközi piac árainak novójára csökkentek. Ma már tényként lehet elkönyvelni, hogy azok, akik az első riasztó hírek hatása alatt nagyobbneműségű határidő ügyleteket kötöttek — rá fognak fizetni üzleteikre, hacsak az árak alakulása később hozzá nem idomul a korábban perfektuált ügyletekhez. Itt is elsősorban az erdélyi kereskedők járnak rosszul, akik tudvalevőleg a kampány első periódusában minden pénzért vásároltak árut s ezzel a helyzetnek meg nem felelő nivóra hajtották fel az árakat.

Beszámolóink keretében még élénk érdeklődésre tarthat számot a Madgearu-féle gabonatorvénnyel szemlének megfelelően végre megalakított „Romániai Terményexportörök Szövetségének” ténye is. Eszerint a törvény intézkedése szerint a jövőben, valóban csak azok az exportörök szállíthatnak a külföldre gabonát, akik tagjai ennek a Szövetségnek. Itt még meg kell említeni azt, hogy a törvény nem zárja ki az exportkeres-

kedelemből azokat a terménykereskedőket sem, akik nem tagjai a Szövetségnek. De ezzel szemben ezeknek olyan kivételi illetéket kell fizetniük a kiszállítandó áru után, hogy az eleve lehetlenné teszi számukra az exportba való bekapcsolódást. Szakkörök szerint a Szövetség megalakításával a kormány- nak az volt az intenciója, hogy végre elejét vegye azoknak a lelkiismeretlen szállítási visszaéléseknek, melyeknek rendszerint a külföld itta meg a levét, de az ország hírnevét sem öregbítette. A külföldről ugyanis számos olyan panasz futott be, hogy különösen a tavalyi prémiumos érában sok olyan egyén kapcsolódott bele az exportkereskedelembé, akik egyáltalán nem vetettek számot a bizalom alapján lebonyolítandó exportkereskedelem lelemibb követelményeivel. Így például megtörtént nem egy ízben, hogy a romániai alkalmi exportör nem szállította le a kötött árut egyszerűen azért, mert időközben az alacsonyabb áron lekötött áru felfelé tendáló árdiferenciákat mutatott fel. A Szövetség, amely rövidesen, előreláthatólag, az ország terménykereskedőinek elitjét fogja magába foglalni, minden eszközt meg fog ragadni, hogy a román exportkereskedelem tekintélyét ilyen hasonló üzérkedésektől megóvja.

Terménypiac: A buza ára az elmúlt héten csökkent. A külföldön is hasonló a helyzet. Természetesen, meglepetésektől nem kell tartani — ez a csökkenés előrelátható volt. A külföldi árak alakulását az alábbiakban adjuk: Budapest. Októberi buza 13.12, márciusi

HASZNOS TUDNI, hogy Schmidhauer

természetes Igmándi keserűvizében a természetnek hatalmas gyógyító ereje érvényesül. Utasítás minden palackhoz mellékelve. Kapható mindenütt!

14.26, októberi rozs 9.01, márciusi 9.15, augusztusi tengeri 13.95, valamint jövő évi júliusi 8.55—8.82. Csikágó. Augusztusi buza 53.56, decemberi 55.87, valamint márciusi 60.37, továbbá augusztusi tengeri 30.62, decemberi 32.21 és márciusi 36.50 cent bushelként. A belföldi piacon a következő árakat jegyzik: 70 kg-os buza 400, 72-es 415, valamint 73-as 420 lej. A többi áruféleben: a tengeri 200, a zab 200, valamint az árpa 180 lej.

Lisztpiac: Itt az árak változatlanok. Eszerint: nullás liszt 7.60, 4-es 7.10, 5-ös 6.80, 6-os 6.50, valamint lábliszt 2.00 és korpa 1.80 lej zsákkal együtt abmalom.

SPORT

Rekordot javított a 4x200 méteres gyorsúszásban az Universitas

Cluj-Kolozsvár, augusztus 27. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári strandfürdő medencéjében szombaton nagy érdeklődés mellett zajlott le az MTK uszónak részvétele mellett a megismételt nemzetközi uszóverseny, amelyet hetekkel ezelőtt megtartottak ugyan, de a rossz időjárás miatt nagyon kisszámú közönség előtt. Az uszóverseny nemzetközi számai természetesen a nagyobb rutinu és nemzetközi mérkőzésekhez szokott MTK gárda vitte el. A kolozsvári versenyzők közül az U és a Haggibbor értek el szép eredményeket. A Haggibbor hölgyversenyzői révén a verseny 10 uszószáma közül háromban nyert első díjat. Részletes eredmények: 200 m. gyors. 1. Rajky MTK 2 p. 40.6 mp. 2. Ziegler U 2 p. 45.8 mp. 3. Orosz U. 50 m. gyermek gyorsúszás. 1. Gundaleas U. 40.8. 2. Szabó U 45 mp. 3. Iordache Románia. 50 m. gyermek női. 1. Farkas Edith Haggibbor 55 mp. 2. Maria Vlad U 56. 3. Bornemisa Lucia. 100 m. hat nemzetközi. 1. Hody MTK 1 p. 25 mp. 2. Dóza KAC 1 p. 33.4 mp. 400 m. junior. 1. Hartig U 7 p. 3.4 mp. 2. Széplaky U 7 p. 10.8 mp. 3. Bundaleac U.

200 m. női mell: 1. Rosenfeld Piri Haggibbor 4.00.4. 2. Sapira U 4 p. 18.8 mp. 3. Nagy Gabriella U. 3x50 m. gyermek vegyesstaféta: 1. U 2 p. 20.8 mp. 2. Románia. 100 m. junior: 1. Aranyosi 1 p. 30.8 mp. 2. Breiner. 3. Nagy. 4x200 m. gyorsstaféta: 1. MTK 11 p. 13.8 mp. 2. Univ. 11 p. 38.8 mp. orsz. rekord. Az MTK stafétája: Brandy, Szabó, Hody, Rajky összeállításban 35 méterrel győzött az U. Pasca, Orosz, Vancea, Ziegler összeállítású stafétája felett, mely azonban így is több mint egy perccel javította meg a négy éve fennálló rekordot. 100 m. női hát: 1. Rosenfeld Piri Haggibbor. 2. Nagy Gabriella U. Rosenfeld ideje 1 p. 42.6 mp. A műugróverseny számai közfelfűtést keltettek. Nagy Károly MTK szép műugrása mellett nagyon jó munkát végzett Török, az Univeristatea ugrója. A humoros ugrások, amelyekkel Nagy Károly é Hartig szórakoztatták, általános derűltsgben tartották a közönséget. Ugy az uszó, mint műugróversenye ket vasárnap délután folytatják. A szombati verseny tanulságaiból annyit megállapíthatunk, hogy a Haggibbor hölgyversenyzőit feltétlenül indítani kell a szeptember első napjaiban Bukarestben rendezendő országos uszóbajnokságokon.

HARFA és harmonium kíséret festik alá Tessitori Nóra szombatesti szabadtéri előadásának gazdag műsorát. Az előadás színhelye a ref. kollégium Farkas uccai udvara. Kezdeté este 9 órakor. Műsormegváltás Lepage és az Ellenék könyvesboltjában.

Anilin-festékek

orig. I. G. Farbenindustrie (vorm. Meister-Lucius) gyármányok nagyban eladása.

Ulmann József & Fl

Magyar Import Oradea. Telefon 677.

Magyar Import Oradea. Telefon 677.

Fische

Cluj-Kelet t... keres... tor és... to képv... kozatot... lefolyta

— Az kapcsol... kvestor... a közvé... mindene... hetem le... ben Fis... volt ka... és az or... Szatanc... Sinetár... kolozsvá... bűnügye... eszközök... nes Sár... közre, v... mi ügyr... van má...

— Fis... 1931 ok... sítás go... jegyek e... István l... ménytele... időben l... Aranka... kérte a... hez. Kij... rendelke... lapítás... megfele... totta Ga... megigér... álni. És

— A h... szülő es... dor alá... ajánlata... amelyet... mint a... anyagi... dásban b... magáéva... Ez azon... akció me... ség. Már... ég. Ekko... tonhoz é... hamisítá...

— Az... eredmén... Leipzig... hozatnak... a gépek... tudomást... akció ki... sunk ere... és Baga... zölték. C... val látta... ivet kész... Domokos... tóztatták... titása m... Fischer... Katz Má...

— Mit... és szere... rült. A v... dulatot v... lai most... relődtek... geakarab... ék újra... badonbo... Egy nap...

Már

Hatieran rendőrkesztor elmondja a kolozsvári bélyeghamisítás és a rendőri nyomozás részleteit

Fischer Sándor volt a manőver kezdeményezője és megszervezője. Katz, dr. Szinetár, Sztankovics finanszírozták, Stern Albert közveitette a vállalkozást, Baga és Peres pedig a szakértők szerepét játszottak

Utoljára tartóztatták le Stern Albertet, aki mindenről informálta a nyomozó hatóságokat

Cluj-Kolozsvár, augusztus 27. (Az Uj Kelet tud.) Ma reggel érkezett vissza Bukarestből Hatieran Simon rendőrkesztor és délután hat órakor fogadta a sajtó képviselőit, akik előtte részletes nyilatkozatot tett a bélyeghamisítás irányában lefolytatott nyomozás eredményeiről.

Kinek milyen szerepe volt a bélyeghamisításban

— Az eddigi sajtóközleményekkel kapcsolatban — mondotta a rendőrkesztor —, az igazság megállapítása és a közvélemény felvilágosítása érdekében mindenképpen a következőket szögezhetem le: A bélyeghamisítási manőverben Fischer Sándor volt köztisztviselő és volt katonatiszt vitte a kezdeményezést és az organizálás szerepét, Katz Márton, Sztankovics Albert, Kardos Andor és dr. Szinetár László, akik ma tartóztatottak le a kolozsvári rendőrség, finanszírozták a bűnügyet és ők szerepték be a szükséges eszközöket, Baga István litografus és Penes Sándor, mint szakértők működtek közre, viszont Stern Albert kereskedelmi ügynök, aki szintén letartóztatásban van már, volt a vállalkozás közvetítője.

Fischer és Baga bankóhamisítással is foglalkoztak

— Fischer Sándor és Baga István még 1931 októberében foglalkoztak pénzhamisítás gondolatával. Száz és ezerlejes bankjegyek előállításával kísérleteztek Baga István litográfiai műhelyében. De eredménytelenül. Csaknem ugyan ebben az időben jelent meg Bagánál Gallovich Aranka, aki a litografus támogatását kérte a maga pénzhamisítási manőveréhez. Kijelentette, hogy kész klissékkel rendelkezik és mindössze annak megállapítását kéri Bagától, hogy a klissék megfelelőek-e vagy sem. Baga elutasította Gallovich Aranka ajánlatát. De megígérte, hogy nem fogja őt denunciózni. És ígéretéhez hí is maradt.

Fischer újra feltűnt

— A hónap vége felé újra feltűnt a kétszülő események láthatárán Fischer Sándor alakja. Ekkor tette meg konkrét ajánlatát Bagának, a bélyeghamisításra, amelyet sokkal rentabilisabbnak látott, mint a pénzhamisítást, Baga ekkor az anyagi csőd mély pontján állott. Súlyos anyagi gondokkal küzdött. Ebben a vívódásban végül engedett a kísértésnek és magáévá tette Fischer Sándor ajánlatát. Ez azonban még nem volt elegendő az akció megindításához. Pénzre volt szükség. Már pedig Bagának nem volt pénze. Ekkor folyamodott Fischer Katz Mártonhoz és hárman láttak hozzá a bélyeghamisítási manőver megindításához.

— Az első kísérletek nem vezettek eredményre. Ekkor elhatározták, hogy Leipzigból és Pestről speciális gépeket hoztatnak. 1932 áprilisában érkeztek meg a gépek, amiről a rendőrség nyomban tudomást szerzett és ez volt a nyomozó akció kiindulási pontja. Rövid kutatásunk eredményeként került előtérbe Katz és Baga személye, akik a rendelést eszközölték. Ötven lejes bélyegek gyártásával láttak a munkához. Kétezerköttszáz ívet készítettek. Amikor azonban Haraga Domokossal együtt Fischer Sándort letartóztatták használt bélyegek vegyileg tisztítása miatt, afelőlti félelmükben, hogy Fischer elárulja őket, a 2200 iv bélyeget Katz Márton lakásán elégették.

Stern letartóztatják és informátornak használják

— Miután Fischer személyazonossága és szerepe tisztázódott, szabadlábra került. A rendőrség munkája ezzel új fordulatot vett és a nyomozási taktika szála most már Stern Albert irányába terelődött. A beszerzett információk gyereakaratu, félős emberre mutattak. Katzék újra hozzáláttak a munkához a szabadonbocsátott Fischerrel egyetemben. Egy nap azután láttuk, amint Stern

Albert egy iv valódi bélyeg vásárolt és mint kiderült, abból a célból, hogy a hamis bélyeg perforálását az eredetihez idomítva, teljes precizitással végezzék el.

Penes pénzügyminiszteri tisztviselő szerepe

Egyidejűleg egy bukaresti emberrel találkoztunk Stern. Penes pénzügyminiszteri tisztviselő volt, akinek személyazonosságát azonban ekkor még nem tudtuk. Mindössze annyit tudunk, hogy Katz-csal és Sternnel, majd azután egyedül Katz-csal tárgyalt. Most már elérkezettnek láttuk az időt arra, hogy Stern elállítsuk. Csakugyan a félelemtől remegő ember gyávaságával töredelmes vallomást tett. Azzal az utasítással bocsátottuk el, hogy a bélyeghamisítás minden munkájában részt kell vennie és azokról állandóan informálnia kell a nyomozó hatóságokat. Ez négy nappal Katzék Bukarest-be való utazásuk előtt történt. A hamisítók terve ugyanis az volt, hogy nagy mennyiségben fogják elhelyezni a bélyegeket, még pedig az állami hivatal utján.

Sava Cornélt Kolozsvárra küldték

Penes ekkor újra Kolozsváron járt és itt állapodtak meg abban, hogy Bukarestbe utaznak és a Filaret bélyeggyárban 40 százalékban fogják értékesíteni a bélyegeket. Ezt megelőzőleg a sziguranca vezérigazgatósága Sava Cornélt, a pénzügyminisztérium pedig Horgos inspektort küldte le, hogy a rendőrséggel együttesen vezessék a nyomozás további akcióit. Besa detektívvel és Sava Cornéllal személyesen vezettük a nyomozást.

— Miután sikerült megállapítanunk a hamisítók utazásának időpontját, elhatároztuk, hogy nem itt, hanem Coslar állomásán tartóztatjuk le őket. A rendőrség embereivel autón indultunk utnak, míg a vonatban Sava Cornélt és Horgos inspektort kísérte nyomom a hamisítók. Az

Konstancában letartóztattak egy Jeruzsálemi szerzetest,

aki mindössze 26 éves, de Romániában katonaszökevény, Oroszországban pedig vörös katona volt

Konstanca, ugusztus 27. A Dacia-hajó megérkezése után, a hajó kapitánya átadta a kikötői rendőrségnek Ion Neagu szerzetest, aki Beyruthban minden igazoló irat nélkül szállt fel a hajóra.

A kikötői rendőrség a szó-szóros értelmében szenzációs dolgokat derített ki erről a nem mindennapi szerzetesről. Megmótázásakor receptszeket találtak nála olyan ajánlott levelekről, amelyeket a királynak illetőleg Miron pátriárchának küldött a rejtélyes szerzetes Jeruzsálemből.

Neagu, aki mindössze 26 éves kihallgatásakor elmondotta, hogy 1927-ben katonai szolgálatot teljesített Cetatea-Alba-ban, ahonnan megszökött, mert egy őrmester rosszul bánt vele. Néhány napig a Dnyeszter partján tekergett, azután átszökött a határon, ahol azonnal besorozták a vörös hadseregbe. Kiképzésre a perzsa határra küldték, ahonnan újra megszökött és Perzsiába menekült. Miután hasztalanul keresett munkát, fakirnak adta ki magát és nap hosszait egy szegekkel kivert deszkán

feküdt és ilyen nyomoruságos módon kereste meg kenyerét.

Mint fakir barangolta keresztül Perzsiát, majd Mezopotámiába és Palesztinába került és Jeruzsálemben szerzetesnek lépett be a Szent Száva rendbe.

A szerzetesek csendes élete sehogyan sem volt inyére, innen is megszökött, Beyruthba vetődött, ahol fellopózkodott a Dacia hajóra.

A konstancái kikötői rendőrség most azt nyomozza, hogy mennyi igaz ebből a kalandos históriából.

Három nemzetközi kalandor 25 millió sillinggel károsította meg Felsőausztriát

Világraszóló pénzügyi botrány középpontjába került Ausztria. Az Alma-fivérek letartóztatták a bécsi rendőrség. A Morgan-bankház kölcsönügyleteinek kulisszatitkai

Bécs, augusztus 27. Az osztrák hatóságok napok óta egy hatalmas aranyú kölcsönbotrány ügye foglalkoztatja, melynek következtében Felsőausztria tartomány nem kevesebb, mint 25 millió silling kárt szenvedett. A kölcsönbotrány ügyében a bécsi rendőrség letartóztatta Alma Károly Egon volt főkonzult és Alma Frigyes dr.-t, a főtettes: Alma Hans dr. bankár külföldre menekült. A rendőrség hűtlen kezelés és sikkasztás miatt indította meg a nyomozást.

Az óriási kölcsönbotrány ügye az osztrák politikai és pénzügyi körökben hatalmas feltűnést keltett és szinte a hihetlenséggel határos, hogyan történhetett meg az, hogy három nemzetközi szélhámosnak beillő pénzközvetítő többmillió kárt okozhatott a tartományban. Az érdekes kölcsönbotrány-ügyről egyelőre a következő részleteket sikerült megtudni:

— Dr. Alma Hans 1925 januárjában megjelent Felsőausztria tartomány pénzügyi előadójánál és közölte, hogy édesapja a Morgan-bankházzal és a new-yorki Livermore et Comp. bankházzal való személyes kapcsolatai révén nagyobb hitelt tud kieszközölni Felsőausztria ré-

szére. A tárgyalások eredményre is vezettek és Felsőausztria részére a Morgan-bank nagyobb kölcsönt kötött le.

A kölcsön sikeres leköttése dr. Alma Hans személyét kedvező megvilágításba helyezte az osztrák hatóságok előtt és senki sem gondolt arra, hogy dr. Hans Alma még vissza fog élni a beléje helyezett bizalommal. A dolog pedig így történt. Csakhamar kiderült, hogy Alma Hans bankár a Felsőausztria tulajdonát képező obligációs kötvényeket több new-yorki banknál elzálogosította. Így a többi között még az elmúlt év novemberében két képviselő jelentkezett Felsőausztria pénzügyi előadójánál egy londoni bankház nevében, aki egy 600.000 dollárról szóló kötelezvényt mutatott elő 1931 november 20-ki esedékességgel. A kötelezvényeket dr. Hans Alma írta alá Felsőausztria nevében. Még ugyanabban a hónapban egy new-yorki bankház is jelentkezett, amely hasonló kötelezvény ellenében 200.000 dollár kifizetését követelte Felsőausztriától. Mindkét követelés ellenében felsőausztriai dollárkötelezvények voltak elzálogosítva. Összesen körülbelül másfélmillió dollár kötelezvényt vál-

lalt magára Felsőausztria nevében Alma Hans dr. bankár és erre közel 5,5 millió dollár értékű kötelezvényt zálogosított el. Dr. Alma bankár sem a direkt kötelezést ségekről, sem pedig a dollárkötelezvények elzálogosításáról nem értesítette Felsőausztria pénzügyi előadóját. A tartományi kormány tárgyalásokba bocsátkozott a szóbanforgó bankházakkal és meghosszabbított kért a fizetési kötelezettségekre. A tárgyalások eredményre is vezettek és a bankok ez év február 20-ig adtak haladékot, közben azonban kiderült, hogy Alma Hans dr. bankár New-yorkban még négy további banknál is kötelezvényt vállalt másfél millió dollár erejéig Felsőausztria nevében, amely összeg fedezésére 5,319.000 dollárra szóló felsőausztriai dollárkötelezvényt zálogosítottak el.

A két letartóztatott Alma-testvér a rendőrségen különböző mesékkel igyekeznek magukat tisztára mosni és egyelőre mindent a külföldre menekült Alma Hans dr. bankárra kennek. A rendőrség elfogatóparancsot adott ki a család bankár ellen, akit most az egész világ rendőrsége köröz.

Denaturált-szesz

orig. hordóban 26 lej. Szállítás csakis azok részére eszközöltetik, akik den. szesz tartására jogosítottak.

Uilmann Jozsef & Fia

Vegyiáru Import Oradea, Telefon 677.

éjszakai vonattal Katz, Baga, Stern és Sztankovics indultak utnak. Sztankovics a többiek akarata ellenére szállott vonatra, sőt miután halálal fenyegették meg, revolvért vitt magával. Jellemző, hogy folytonosan változtatták a vasuti kocsikat.

Egy millió 15 ezer lej értékű hamisbélyeg

— A letartóztatás aktuosa program-szerűen ment végbe. Katz börténkájában 1 millió 15 ezer lej értékű 100 lejes bélyegét találtak. Egytől-egyig töredelmes és kimerítő vallomást tettek. Előbb Katz, aztán Baga tette meg részletes vallomását, a dr. Szinetárra vonatkozó adatokat azonban csak két napra rá, Bukarestben közölték.

Eddig szól a rendőrkesztor nyilatkozata. És ebből a nyilatkozatból két kérdés ágaskodik ki. Milyen minőségben és milyen szerepben működött közre a bélyeghamisítási manőverben Penes pénzügyminiszteri tisztviselő, másodsor, hogyan jutott vezetés szerepéhez a sziguranca vezérigazgatóságának küldetésében Sava Cornélt, aki, mint ismeretes, súlyos vádak alá van helyezve és annak idején természetesen fel lett függesztve az inspektori állásából? Ez a két kérdés még feltétlenül tisztázásra szorul.

Már 100 lejért egy modern kalap csak Weisz Siegfriednél Cluj, Reg. Ferd. 10-

A polgárháboru kellős közepén „mágikus kongresszust” tartanak az amatőr-büvészek Németországban

Mire van még idejük és kedvük az embereknek Németországban. Huszonkét büvészlap jelenik meg a világon

Berlin, augusztus 27. A németországi amatőr-büvészek szervezete, a Mágikus Kör, melynek Hamburgban van a székhelye, a berlini Langenbeck-Wirchow-házban tartotta idei kongresszusát. Az összejövetelnek, amit időről-időre meg szoktak rendezni, az a célja, hogy a büvészművészek kicseréljék egymással tapasztalataikat és bemutassák haladásukat a büvésztudományok terén.

A Mágikus Kör tagjai, mint a sajtó meghívott képviselői előtt történt bemutatkozások alkalmával kiderült, a legkülönbözőbb és legprózaibb polgári foglalkozások üzőiből kerülnek ki, vannak köztük orvosok, festők, törvényszéki bírák, tüzoltószttek, még filmrendező és halottkém is akad soraikban.

A kongresszus elnöke a sajtóhoz intézett kérelemmel nyitotta meg az ülést, felkérte a jelenlevő újságírókat, hogy a látott trükköknek a magyarázatát csak abban az esetben hozzák nyilvánosságra, ha a bemutatók azt kivételes esetekben kifejezetten megengedik.

— A mi művészetünk — mondotta a Mágikus Kör elnöke — csupán abból áll, hogy magasfokú kézügyességgel és bizonyos pszichológiai készséggel olyan benyomásokat keltsünk fel a nézőben, amely a realitásoknak nem felel meg. A tapasztalat azt mutatja, hogy a büvészi megtévesztésnek, ha megfelelően elő van készítve, a legjobb megfigyelők is áldozatul esnek. Mi magunkról tudjuk, hogy egy-egy új trükk, aminek a magyarázatát nem ismerjük, bennünk is teljes illúziót kelt. Egyébként, bármilyen különösen is hangzik, a legveszélyesebb közönség a gyerek, őket a legnehezebb megtéveszteni.

Az elnöki megnyitót követően a Mágikus Kör tagjai sorra mutatták be a legkülönbözőbb mutatványokat, ujakat és régieket vegyesen. Az egyik büvész, cívilben orvos, odaadott a nézőknek egy közönséges duplafedelű zsebkönyvet azzal, hogy állítsák be tetszésszerű időre és ő — noha a dupla ezüstdíszű kerestül nem láthatja, hogy a mutatók melyik száma kerültek — meg fogja pontosan mondani, hogy az óra mennyit mutat. Így is történt és az illúzió, hogy a doktor keresztüllátott az ezüstdíszű kerestelenek voltak a trükk megoldását megtalálni, ami pedig — gyerekesen egyszerű.

Természetesen bemutatásra került a tintatartó, öt különböző színű tintával, az önmagától író írógép, a tábla, amiről pénzdarabok és játékkártyák nyomtalanul eltűnnek. Herr Meyer, zwickaui ügyvéd apró papírszeletekből pár pillanat alatt kifogástalan női kalapot varázsolt elő; sajnos, a trükk nem alkalmas arra, hogy annak alapján kalapgyártat lehessen berendezni. Jaks ur Berlinből felmetszette nyílt színen a hasát, anélkül, hogy életében ezzel különösebb kárt tett volna. Monsieur Maurier, egy párizsi kereskedő eltüntetett a tenyeréről egy kanárimadarat kalitkástól. Egy Schreiber nevű berlini fiatal ember ugyanezt egy hölgyvel cselekedte meg, ami sokkal praktikusabb. Mert arra igazán nincs az embernek soha szüksége, hogy megszabaduljon a kanárimadartól...

Burry, az ismert varietébüvész mutatott be azután néhány trükköt, majd a régi, híres varietéművészt, „az elfűrésztelt nő”-t leplezte le ezután Burry. A produkció abban áll, hogy egy nő belefekszik egy nagyon szűk kis faláda s azután a ládát a közepén keresztülfűrészelik, ami azt az illúziót kelti, hogy egyben a nő derekát is átfűrészelik.

A szétfűrésztelt láda romjaiból azután természetesen egy darabban mászik elő — a kigyótestű nő, aki a rövid és szűk ládában úgy össze tud kuporodni, hogy a teste nem ér el a láda közepéig. Burry javított kiadásban mutatta be a trükköt. A keresztülfűrésztelt nőt olyan ládába fektette, amely a fejnél és lábánál nyitott volt. A nő eltorzult arca és kapálódzó lába látható volt a fűrészelés egész tartama alatt s amikor a láda kettéfélé hullt, „a szétfűrésztelt hölgy” mégis egy darabban került ki belőle. Megoldás: Burry nem egy, hanem két kigyótestű nőt rejtett el a ládában és egyik a fejét, a másik a lábát dugta ki.

A produkciókat előadások követték. A lipcsei Grassi-muzeum nagyon érdekes régi büvészekvizitumokat és fényképeket mutatott be. A szervezet titkára a büvészirodalomról tartott beszámolót, amiből kitűnt, hogy nem keve-

sebb, mint huszonkét büvész-szaklap jelenik rendszeresen meg, mégpedig nyolc Angliában, hét Amerikában, három Franciaországban, továbbá egy-egy Németországban, Magyarországon, Itáliában és Norvégiában.

Az elmúlt év folyamán is egész csomó könyv jelent meg a büvészzel kapcsolatosan, főként életrajzok elhunyt híres büvészekről, Bosco-ról, Döblerről, Ben Ali Beyről s a két legnagyobb büvésztől, Houdiniról és Bellchiniről. Az utóbbi olyan híres volt a maga idejében, hogy hetven hamis Bellachini lépett fel egyszerre a különböző európai és amerikai varietézinpadokon.

Egy mérnök érdekes előadást tartott ezután arról, hogy a technika fejlődését a büvészet milyen formában kapcsolhatja be céljai szolgálatába. A mai néző megfigyelőképeségének a hatása lényegesen tágabb, mint a huszévelőtti publikumé volt s ezzel a büvészek is számot kell vetni. Ma már senkit sem lep meg egy hirtelen felvilágosító fény, mert a gyermek is tisztában van már az elektromos kapcsolás fortelyaival. Ellenben azon annál jobban csodálkozik a néző, hogy egy égő villanykörtéből hogyan lehet színes zsebkendőket előhuzogálni. Pedig ebben semmi csodálatos sincs és a trükk, amit az előadó nyomban be is mutatott, a fiziológiai optika egyik törvényén nyugszik.

A kongresszus résztvevőinek ezután egész sereg új büvészkonstruktív mutat tak be, amelyek a következő szezonban egész bizonyosan bevonulnak a varieték színpadaira is.

főszerepekben: Richard Barthelmes és Canstace Bennet. Miky Maus kíséző műsor. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

AZ OPERA-MOZGÓ MŰSORA

Augusztus hó 27. és 28-án, szombat és vasárnap **Strájkol a gólya** című nagyszerű vígjáték. Fritz Schultz, Ursula Grabley, Hans Junkermann, Siegfried Arno.
Augusztus hó 29., 30. és 31-én, hétfő, kedd és szerdán **Postásfiú és a huga**. Főszereplők: Anny Ondra, Vlasta Burian.

RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, augusztus 28.

Bukarest. 4: Jazz. 6: Grammfón. — 7: Operett.
Budapest. 9: Hírek, kozmetika, 10: Egy házi zene, majd az Opera tagjaiból alakult zenekar hangv. 2: Grammfónhangv. 3: Időszerű gazdasági tanácsadó. 3.45: Cigányzene. 4.45: Időjárás. Utána szalónzenekar. 6: Népszimfűrésztetek. 7: Felolvasás. 7.30: Zongorahangv. 8: Sport. 8.20: Hangv. 9.30: Varieté műsor. 1.30: Időjelzés, majd cigányzene.
Bécs. 10.15: Szór. zene.
Berlin. 8: Fuvószene.
Lipscse. 8: Goethe: Egmont c. színműve Beethoven zenénéljével.
Langenberg. 8: Népszerű hangv. Stuttgart. 7.30: Citera.
Varsó. 8: Filharmónikus hangv.
Milánó. 8.30: Opera.
Róma. 8.45: Lehár: Vig özvegy.
Prága. 8.50: Vándoralkok.
Pozsony. 6: Szlovák népdalok.
Brünn. 7: Jazz.
Stockholm. 8.05: Katonazene.
Svájci Romand Adó. 9.20: Könyvű zene
Svájci Aleman Adó. 7: Népdalok.
Toulouse. 9.45: Operaáriák. 10.15: Operett-részletek.

Hétfő, augusztus 29.

Bukarest. 6.40: Grammfón. 7: Kamara zene. 8.15: Könyvű zene.
Budapest. 9.15: Szimf. hangv. 12.05: Balalajkzene. 4: Asszonyok tanácsadója. 5: A hetvenéves Maeterlinck. 5.15: Katonazene. 6.45: Novella. 7.10: Magyar nóták. 8.30: Időjelzés, hírek. 8.45: Régi és új slágerek. 10.15: Időjárás, majd szalónzenekar. 11.30: Cigányzene.
Bécs. 10.15: Táncczene.
Berlin. 6.15: Mandolinzene.
Frankfurt. 9.30: Zongorahangv.
Varsó. 8.15: Verdi: Traviata című operája.

Milánó. 8: Grammfón.
Róma. 8.30: Könyvű zene.
Prága. 9: Filharmónikus hangv.
Pozsony. 7.25: Operatársulat.
Brünn. 9: Tamburicazene.
Svájci Aleman Adó. 7: Svájci énekkar.
Svájci Romand Adó. 8.10: Katonazene.
Toulouse. 9.45: Operarész. 10.45: Szólólisták.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vas-tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apró-hirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

MIELŐTT SZÖRMEZÜKSÉGLETTET beszerezne vagy bundáját alakítaná, győződjön meg olcsó és prima áruimról. Mandelbaum szücs, Cal. Reg. Ferdinand 20. szám.

Magányos aradi izraelita urinő elfogad két-három iskolás fiút vagy leánykát teljes ellátásra. Weiss Endréné Arad, Strada Marasesti 8.

Engedélyeket, vámolási ügyeket és bármilyen bukaresti megbízást elvállalok. Hirsch Salamon Huedin, Str. I. Maniu 5.

Teljes ellátást keres izr. bölcsészettan-hallgató 1—2 gyermek tanítása ellenében. Értekezni a Newyork portásánál.

Moderna vasportálos nagy üzlethelyiség szeptember 1-re, valamint háromszobás modern lakás november 1-re kiadó Reg. Ferdinand 21. Ugyancsak kiadó azonnalra 3 kisebb üzlethelyiség, üzletnek, vagy irodának, egy szoba fürdőszobás garzon, és egy szoba konyhás lakás Reg. Ferdinand 23.

Veszek ócska férfiruhát bármilyen állapotban. Brassai u. 2., jobbra 2. ajtó.

Izr. uricsalád elfogad urileányt teljes ellátásra, zongora- és fürdőszobahasználattal, központban. Oradea, özv. Berger Antalné, Várház ucca 39. Kert ucca sarokház.

Szép kivitelű hálóberendezések olcsón eladó. Nagyszamos ucca 10. Asztalos-műhely.

3 szoba és mellékhelyiségekből álló modern, komfortos lakás azonnalra kiadó. Nationala Biztosító, Regina Maria 6.

Egyszobás, konyhás és fürdőszobás, előszobás lakást keresek azonnalra. Cim a kiadóban.

2 x 3 szobás összkomfortos modern lakást keresünk lehetőleg egy épületben. „Jól fizetünk” jelígre a kiadóba.

Keresek 3 szobás komfortos lakást külön telken, belvároshoz közel. Cim a kiadóban.

Kinderfräulein Intelligent mit Jahreszeugnisse sucht Stelle in Gutem Hause zu kleinere Kindern Adresse: Arad, Simonyigasse 12 bei Weisberger.

Pesti tanárnő egy-két diákleányt vagy fiút teljes ellátásra vállal. Gondos felügyelet. Zongorahasználat. Satumare, Lónyai u. 18/b. II/1. Vadnai.

Egy üres szoba gyermektelen házaspárnak kiadó. Kómálalja u. 19. Metropol háta mögött.

Eladó 1 kommod, 1 ágy, 1 éjjeli szekrény, konyhabutor, virágok és virágállvány. Deák Ferenc u. 12.

Elcserélném, esetleg eladnám Standard Buick üzemekepes kocsimat egy üzemekepes teherkocsival. Cim a kiadóban.

Szülők figyelmébe! Intelligens orth. zsidó család vállal iskolás gyermekeket mérsékelt árban teljes ellátásra, ahol megfelelő zsidó nevelésben és oktatásban részesülhetnek. Ugyazintén vállalom helybeliek alapos oktatását és barmievehra való előkészítést kollektíve a Poale Cedek imaházban megfelelő órában olcsón, esetleg házhoz is megyek. Kepes Samu Cluj, Calea Regele Ferd. 4.

Kétszobás komfortos lakás szeptember elsejére kiadó. Hosszu ucca 19.

Iskolás fiúk orth. kóser ellátást és kényelmes lakást kaphatnak. Levélbeli érdeklődőknek azonnal válaszolok. Wein stein Mózes Oradea, Str. Hilária 2.

HIREK

— Marconi kísérletei a rádió-telefonon. Rómából jelentik: Marconi szenátor, aki hosszabb idő óta kísérleteket folytat a rádió-telefon tökéletesítésére, rendkívül nagyjelentőségű eredményeket ért el az utóbbi napokban. Solari, a Marconi-laboratóriumok vezetőjének véleménye szerint az elért eredmények mérföldkövet jelentenek a rádió fejlődésében. Marconi szenátor, aki Sardiniaiban tartózkodik és yachtjának, az „Elektra”-nak fedélzeten folytatja kísérleteit, értesítette Solari-t, hogy Róma és Sardinia között, 168 mérföldes távolságban sikerült tökéletes rádió-telefonbeszélgetéseket folytatnia. Marconi ötvenhét centiméteres ultrarövid hullámokat használt a rádiótelefon-készülékénél. Ugy nyilatkozott, hogy kísérleteinek eredménye rendkívül fontos abból a szempontból is, hogy bebizonyította, hogy a rövid hullámokkal nagyobb távolságban lehet eredményeket elérni, mintsem gondolták volna a föld görbéje következtében. Az új rádiótelefonrendszert teljesen titkos és az üzeneteket nem lehet felfogni. A készülék igen egyszerű, könnyen kezelhető és szállítható. Marconi rendkívül meg van elégedve kísérleteivel. Az év tavaszán még csak tíz mérföldnyi távolságra sikerült rádiótelefonját tökéletesíteni.

— Tessitori Nóra szabadtéri előadása hétfőn este 9 órakor a ref. kollégium udvarán. Hétfőn este tartja meg Tessitori Nóra szabadtéri előadását a Farkas utcai kollégium udvarán. A közönség körében nagy érdeklődéssel várt szabadtéri előadás műsora a következő: I. a) Szent Ferenc Naphimnusza (harsónnyitánnyal), b) Gellért Oszkár: Esti ima Pál szavával (hárfakisérettel), c) Tompa László: Kelj fel és járj! II. a) Francia népének a Jézus Krisztus Passiójáról 1570 (hárfakisérettel), b) Babits Mihály: Kitarom tiszta szavam a napra. III. Romain Rolland: Ara Pacis (Bródy Tamás harmónium-kísérettel), Szűnet, IV. Vörösmarty Mihály: Előszó, Az Emberek. V. Hárfaszóló, előadja Jakubícek Gusztáv hárfaművész, VI. Ady Endre: Szentlélek karavánja, VII. Pop Virgil: Bach I. sonata G-Moll. Paganini: Caprice XIV. VIII. Ilyés Gyula: Zsellérek fia vagyok én! Petőfi: Csalogányok és pacsirták. Műsormegváltás Lepage-könyvkereskedésében és az Ellenék könyvesboltjában.

— Huszonhat halálos ítélet Oroszországban. Londonból jelentik: Oroszországban az utóbbi napokban 26 halálos ítéletet mondtak ki a bíróságok gyujtógatókra és állami javak tolvajaira.

— Tíz évi budapesti működés után, ahol szalonomat a legelőkelőbb hölgyközönség frekvenciát, nőruhahasználatot szeptember elsőjén megnyitott Cluj, str. Berthelot 6. (Eötvös uca), ahol a hölgyek mérsékelt áron juthatnak a legelőkelőbb és legutolsó divatszertintí toalettjeikhez. Gábel Vilmosné.

— Erős, vérbő, kövér emberek számára a természetes „Ferenc József” keserűvizet naponta való ivása a legkisebb erőlködés nélkül könnyű és rendszeres bélműködést biztosít. Számos szakorvosi jelentés bizonyítja, hogy a Ferenc József víz szív- és idegbajoknak, vese- és cukorbetegnek, valamint köztünetekben és csuszban szenvedőknek is nagyon jót tesz s ezért méltán megérdemli a legmelegebb ajánlást. A Ferenc József keserűvizet gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben kapható.

— Vádoltak padjára került egy diák, mert elköltötte az előlegezett hozományt. Belgrádból jelentik: Nesics Zagorka belgrádi leány édesapja, egy pravoszláv lelkész, feljelentést tett Tudorovics Szvetozár bölcsészettanhallgató ellen, aki házasságot ígért leányának és 63.900 dinárt vett fel a családtól hozomány előleg címén azzal, hogy ha letette vizsgáit, olthat el a leányt a leányt. Tudorovics azonban nem vizsgázott és ami még nagyobb baj, nem is nősült. Pör lett a dologból. Az ügyet most tárgyalja a bíróság. Az egyetemi hallgató azt állította, hogy még most is szándékában van feleségül venni a leányt, de addig nem nősülhet, amíg diplomát nem szerzett. A lelkész viszont visszaköveteli a hozományt. A bíróság salamonai ítéletet hozott. Megállapította, hogy Tudorovics nem lett hűtlen a leányhoz és így nem is követett el bűncselekményt. Ha a leány nem akar hozzá menni és az apja azt hiszi, hogy jogában áll a kiadott hozományt visszakövetelni, forduljon polgári bírósághoz.

A szenátus ünnepélyes keretek között átadta a királynak a válaszfeliratot

A király válasza a szenátus küldöttségének

Bucuresti, augusztus 27. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus küldöttsége ma délben a szokásos formalitások között átnyújtotta a királynak a válaszfeliratot. Egy testőrdíszszázad kísérte a delegációt a szenátus épületétől a királyi palotáig.

A válaszfeliratot Costachescu szenátusi elnök olvasta fel, mire az uralkodó a következő szavakkal válaszolt:

— Mélyen meghatottak a hazafiasságnak ama jelei és bizonyosságai, amelyeket a válaszfeliratban hangsúlyoznak. Megelégedéssel fejezem ki afélt, hogy a szenátus látja az ország nehéz helyzetét és meg akarja oldani azokat a problémákat, amelyeket a kri-

zis fölvetett. Emellett gondoskodni kíván társadalmának három nagyfontosságú intézményéről: az iskoláról, egyházzal és hadseregről. Fejlesztési kívánják az ipart és talpraállítani a mezőgazdaságot.

— Örömmel fejezem ki, hogy az összes népekkel a legjobb viszonyban élünk és a Népszövetséggel való gyors együttműködéssel dolgozunk a béke fejlesztésén.

— A mai nehéz időkben nincs helye az éles pártarcoknak, hanem mindnyájuknak össze kell fogniok, minden erőt egyesíteni az ország érdekében.

A hivatalos fogadás után az uralkodó cerclet tartott a megjelentek között.

— Lénárd svéd herceget elbocsátották a svéd hadsereg kötelékéből. Stockholmól jelentik: Minisztertanácsi döntés után mai hatállyal Lenard svéd herceget, aki lemondott tisztis rangjáról, elbocsátották a svéd hadsereg kötelékéből.

Beiratások. A str. Berthelot (v. Eötvös uca) 8. sz. alatti orth. izr. iskolában a beiratások szeptember 1—10-ig lesznek megtartva. A 7. évet még be nem töltött gyermekek korengedélyét kérvényezni kell. Ezek tehát legkésőbb augusztus 29-ig bejelentendők. Az iskolaszék.

— Az amerikai farmerek éhségblokádját alátámasztják. Bécstől jelentik: Az amerikai Council Bluffs város éhségblokádját alátámasztják. A sztrájkoló farmerek kordont vontak a város köré s megakadályozták az élelmiszerekkel való ellátását. Több ízben súlyos összeütközések voltak a karhatalom és az eladási sztrájkot folytató mezőgazdák guerrillacapatjai között. Tizenkét sebesültet szállítottak kórházba.

— Japán stratégiailag átszervezi Koreát. Londonból jelentik: Diplomáciai körökben elterjedt hírek szerint Japán Koreában stratégiai vasutat tervez s több kikötő átépítését határozta el. Uj haditengerészeti állomást is terveznek a japánok állomáshelyül a Mandzsuria irányuló csapatszallítmányoknak. A munkálatokat a napokban meg fogják kezdeni. A teljes program megvalósítása kikötő- és vasútépítésekkel együtt másfél évtizedet is igénybe vehet.

— Piccard professzor ma érkezik haza Brüsszelbe. Brüsszelből jelentik: Piccard professzort vasárnapra a belga fővárosba várják. Legközelebb gondolatát az egyetlen előcsarnokában fogják közszemlére kiállítani, míg a ballon burka egyelőre még Svájcban marad esetleges újabb felszállás céljára.

— Az oradeai Kereskedelmi Csarnok által fenntartott nyilvánossági joggal bíró társulati fiú és női felsőkereskedelmi iskolákba a beiratások folyó hó 16-án kezdődtek meg. Az első osztályba beiratkozni szándékozik minél korábbi jelentkezése ajánlatos. Mindennemű felvilágosítást az igazgatóság ad. (Oradea, Alea Gojdu 1.)

— Földrengés Ausztriában. Bécsből jelentik: Ma délelőtt 11 órakor erős földrengés rázkódtatta meg Klagenfurtot és környékét. A rengés kárt nem okozott, bár ereje butorokat mozgatót meg a lahasokban s képeket a falakon. A rengést földalatti moraj kísérte.

Dr. Lengyel gyógyintézete

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 111. (Ferenc József-ut) Telefon 211.

a mai nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel új osztályokat létesített:

III. osztály ötszöri napi étkezéssel 120 L
II. osztály ötszöri napi étkezéssel 180 L
I. osztály ötszöri napi étkezéssel 240 L

Bármilyen műtét vagy szülés esetén lényegesen redukált díjazással.

Röntgen, Quartz, Diatermia, Sollux, Villanyfürdők és másnemű villanykezelések szintén redukált árral.

Diétás konyha orvosi ellenőrzés mellett. Bejáróbeteg részére is.

Cukorbeteg, szívbetegek, érelmeszesedésben szenvedők, vese betegek, köszvényes és reumás betegek, gyomor és bélfekélyben szenvedők, krónikus bélhurutban és epekövekben, valamint krónikus epehólyaggyulladásban szenvedők részére.

Hízó és fogyókurák.

Bővebb felvilágosítással és prospektussal szolgál az intézet gazdasági osztálya.

NAPRÓL NAPRA

Moszkvában most kezdték meg az első bünpernek a tárgyalását, amelynek tettesei „a szent és sérthetetlen szociális tulajdon” ellen követkelt el bűncselekményt. A szociális tulajdon szentességét és sérthetlenségét augusztus elején iktatta törvénybe a szovjet és most huszonhárom földművest vannak felelősségre, akik önkényleg learatták földjükön a gabonát. Azonkívül harminchét olyan vádlott ellen folyik tárgyalás, akik vasúti szállítmányokat raboltak ki. Az új törvény értelmében a vádlottakra halálbüntetés vár.

Mac Cormick asszony, J. D. Rockefeller leánya 59 éves korában meghalt. A hölgy valamikor a világ leggazdagabb asszonya volt. Halálát vagyona nagy részének elvesztése feletti bánat is siettetta.

Nizzában öngyilkos let Albert Dupire 91 éves gazdag agasztán, akinek a közelben szép parkban villája volt. Bucsulevelében azt hangoztatja, hogy a földi létbe már belefáradt s leküzdhetetlen vágyat érez az örök nyugalom után. A gazdag öngyilkos vagyonát az elszegényedett aggok menházára hagyta.

A nemzetközi protestáns hitelintézet közgyűlése ma megkezdődött.

A walesi herceg Cannesból repülőgépen Biarritzba érkezett, ahol több hetet fog tölteni öccsével együtt.

A Phillippinekhez tartozó Luzon szigetén földrengés pusztított. A nyugati partvidéket s különösen San Fernandó kikötővárost csaknem teljesen elpusztította a rengés. Az első jelentések szerint összeomlott többszáz épület romjai alatt legalább kétszázötven halálos áldozat teteme heven. Tízezer a hajléktalanok száma.

Lye és Bochkon amerikai pilóták soráért aggódnak. A két pilóta, akik Osló végcélal startoltak Amerikából, tegnap egész napon át nem adtak magukról életjelet és nem is látták őket sem az óceánon, sem Anglia felett.

Az ontariói Oakland egyik közuti vasúti hidja közelében a sineken dinamitpatront találtak, amelyet vonat felrobbantására helyeztek el. A robbanóanyagot vonatérkezés előtt néhány perc eltaláltak meg s így a katasztrófát sikerült elhárítani. A terroristák után nagyarányu nyomozás indult meg.

Vételkötelezettség nélkül

tekintse meg saját műhelyemet Horea—Csaba-u. 13. sz. és raktáromat Calea Victoriei—Kossuth Lajos-utca 42. (rendőrség udvarán) ahol legjobb minőségű kályhák a legolcsóbban beszerezhetők. — Javítás, karbantartás, átrakás, sfb. legelőnyösebb áron. Hívásra házhoz megyek.

Kristóf Dénes
kályhás-mester

UJ KELET *Legújabb hírek*

Popa Adám a liberálisok parasztellenes politikáját bizonyította a kamarában

Maniu leszögezte, hogy a liberálisok minden reformja nem a pártnak, hanem a korszellemnek az érdeme

Liberális-nemzeti parasztpárti csatározással telt el a kamara szombati ülése

„Tiszta véletlen, hogy a liberálisok akkor voltak kormányon, amikor a kor szelleme reformokat követelt“

Bucuresti, augusztus 27. A kamara mai ülésén Capătineanu kormányparti kifogásolja, hogy a közoktatásügyi miniszter nem bocsátott elég pénzt az iskolák számára a nyári javítások elvégzésére.

Toma gheorghista kéri a választások alkalmával történt áthelyezések megsemmisítését.

Cioc gheorghista az árvízkarosultak számára egyéves adófizetési haladékot kíván.

A legszélesebb körben kell tárgyalni a konverziót

Radovici argetioanu-párti kéri az elnököt, hogy a konverziós vita alkalmával adjon meg a lehetőséget, hogy a vitát a legszélesebb körben lefolytassák. Az összes testületek memorandumait ismertetni kell. Egy ilyen nagyfontosságú kérdésben mindenkit meg kell hallgatni, hátha megszívlelendő dolgot mond.

Xeni: Amikor Önök tárgyalták a konverziót, tele volt a folyósó kijárókkal. Ezt Argetioanu is elismerte.

Roznoveanu szocialista az árlejtések nyilvánosságát követeli és azt, hogy közmunkára ne alkalmazzanak katonákat.

Egy inscenált körlevél

Rosculeț liberális egy körlevelet olvas fel, amely szerinte a Dreptatea előfizetésére akarja rászorítani a hatóságokat és közalkalmazottakat.

Egy többségi: A liberálisok annak idején rákényszerítették a köztisztviselőket összes lapjaik és folyóirataik előfizetésére.

Rosculeț: Önök az adófizetők filléreiből palotát emeltek maguknak. A klubhelyiségüket miből építették?

Óriási zaj.

Voicu Nitescu: A párttagok tagdíjából.

D. R. Ioanitu felszólítja Rosculețet, hogy vegyen részt egy vizsgálatban, amely megállapítsa, miből építették a nemzeti-parasztpárt klubházát. Rosculeț ezt nagyon jól tudja, de félre akarja vezetni a közvéleményt.

A miniszter ezután odamegy az asztalhoz és kezébe veszi a körlevelet, amelyből előzőleg a liberális képviselő felolvastott, majd így folytatja: Hiszen ezt egy liberális bíró írta! Nyilván inscenált vádról van szó. Ez önökre vall.

Rosculeț válaszolni akar, de lehurrogják.

D. R. Ioanitu: Az önök bizantikus módszerei ismét megnyilvánultak. Ha nem inscenálásról van szó, hogyan került volna az ön kezébe ez az állítólagos körlevél, amelyet senkinek sem küldtek el, csak önnek.

Nagy zaj.

Calinescu alminiszter: Ha valakivel szemben bebizonyul, hogy hivatalos hatalmát ilyesmire használja fel, a legszigorúbban meg fogjuk büntetni. Mi-

KAY WHITT
? ? ?

halache belügyminiszter ur egyébként már rendeletet is adott ki erről.

Pártközli bizottság állapítsa meg, miből építette a nemzeti-parasztpárt palotáját

Pop-Cicio elnök: Miután itt az a vád hangzott el, hogy a nemzeti-parasztpárt közpénzből építette fel a palotáját, felszólítom az összes pártokat, delegálnak egy-egy tagot egy vizsgálóbizottságba, amely megvizsgálja a dolgot. Nagyon szomorú, hogy újabb vádakkal állanak itt elő. A közvélemény nem tudja, mit higyen ezekből a vádakból.

Cerciu kormányparti a Discom működését teszi szóvá és kéri a kormányt, érvényesítse a Discommal kötött szerződés pontjait.

Uzum szocialista a halászi autonóm intézet ellen hoz fel panaszokat és vizsgálatot kér.

Voicu Nitescu ezt megígéri.

D. R. Ioanitu válaszul Leonnak a sinaiai játékkaszinó ügyében felhozott vádjaira. Átadja a kért aktákat és megállapítja, hogy a vádak semmivé zsugorodtak össze.

Popa Adam kritikája a liberális pártról

Popa Adam nemzeti-parasztpárti a felirati javaslatához szólal fel. A Iorga-kormányt saját bünei buktatták meg. A liberális pártot tamen dolgozott, amely mindig a parasztság ellen dolgozott. Ismerteti a liberális párt történetét, 1905-ben, amikor a konzervatív párt egy törvényjavaslatot terjesztett be egy agrár-bank létesítéséről, amely tulajdonképpen a földosztást lett volna hivatva elősegíteni, a liberálisok azzal fenyegettek, ha a konzervatív kormány nem vonja vissza a javaslatot, akkor nem

vesznek részt I. Károly király 50 éves jubileumának ünnepségein. Ezzel kiterroizálták a javaslat visszavonását.

A nemzeti-parasztpárt ellenzéke is pozitív munkát fejtett ki, a liberálisok a kormányon is a nép érdekei ellen dolgoztak, csak a pártérdek volt előttük mindenható. A liberálisokat vak szenvedély vezeti. Idéz egy könyvből, amely nem a legkellemesebb igazságokat tartalmazza a liberálisokra.

Egy liberális: Ki írta ezt a könyvet? Popa: Xeni liberális képviselő! (Nagy derültség.)

Toma georgista: Akkor nem hiszek benne.

A liberálisok parasztellenes politikája

Popa Adam beszéde során rámutatott arra, hogy a liberálisok az elmúlt 12 év alatt olyan politikát folytattak, amellyel mélyen sértették a parasztság érdekeit. Általában semmi szeretetet sem mutattak a parasztság iránt. Dokumentálja ezt az is, hogy a liberálisok uralomra kerülése után, mintegy 1000 százalékkal emelkedett a gabonakivitel prémium, ami kétségtelenül mélyen sértette a földművelő rétegek érdekeit.

Xeni liberális félbeszakítja a szónokot, tiltakozik ama megállapítás ellen, hogy a liberális párt politikája parasztellenes volna. Hivatkozik a párt történelmi érdemeire, hogy éppen a liberálisok voltak azok, akik a két legfontosabb demokratikus reformot, az általános választójogot és a földreformot tető alá hozták.

Maniu Gyula kritikája a liberálisok politikájáról

Ekkor általános meglepetésre szólásra emelkedett Maniu Gyula, aki rendki-

A nagyváradai zsidóság reprezentánsai a városi szakbizottságokban

Oradea-Nagyvárad, augusztus 27. Dr. Egri Gergely nagyváradai polgármester a városi zsidóság néhány vezető személyiségét nevezte ki a városi szakbizottságokba. Így Nuszbaum Sámuel, az Erdélyi

Zsidó Nemzeti Szövetség társelnökét és Szemere Miklóst a pénzügyi, Fischer Benjámint és Schwartz Jakab iparosokat pedig az építészeti bizottságba.

A G. P. U. eltette láb alól a volt leMBERGI szovjetkonzult

Ljapcinski konzult azzal gyanúsították, hogy ellopta a szovjet-hadsereg kelet-gallciai haditerveit

Varsó, aug. 27. (Az Uj Kelet tud.) Varsói diplomatakörökben élénk kommentálás tárgyat képezi, hogy Szovjetország volt leMBERGI konzultja, Ljapcinski nyomtalanul eltűnt. Azt hiszik, hogy a diplomata, akit röviddel ezelőtt visszarendelt a szovjetkormány, a GPU áldozata lett. Ljapcinkit ugyanis röviddel ezelőtt letartóztatták Charkovban és azóta semmi hír nincs sorsáról.

A lengyel lapok nagy cikkeken foglalkoznak az esettel és azt hiszik, hogy a volt leMBERGI konzult lelövetésének nagy

visszhangja lesz. Ljapcinkit röviddel ezelőtt visszarendelték és Charkovban jelentéktelen adminisztratív hivatalat bízták rá. A volt konzul állandóan a GPU megfigyelése alatt állott. Azzal gyanúsították ugyanis, hogy elsikkasztott bizalmas aktákat, amelyek a szovjet-hadsereg kelet-gallciai operációit tartalmazták. Azzal is vádolták továbbá, hogy nem fejtett ki kellő propagandát az ukrán politikai pártok között és hogy a szovjet terhére hibás hitelműveleteket bonyolított le.

Paris szenzációja!

Jön, jön, jön!

Szeptember másodikán

A Magyar Színházban

vül ritkán vesz részt parlamenti vitában és a következőket mondotta:

— Ne hivatkozzék a liberális párt történelmi érdemeire. Ezt nem vonja kétségbe senki. De igaz van a szónoknak, hogy a liberálisok olyan törvényeket és rendeleteket hoztak, amelyek megakadályozták a paraszt osztály érvényesülését.

Xeni liberális: Nem lehet így beszélni a liberális pártokról, amelynek mégis csak vannak történelmi érdemei, hiszen ötven-hatvan éves múltja van az ország életében és szinte minden jelentős reform az ő nevéhez fűződik.

Maniu: Újból ismétlem: nem vontam senki kétségbe azt, hogy a liberális pártnak történelmi érdemei vannak. Ezek azonban nem a pártnak az érdemei. Hogy a kor szelleme reformokat kívánt, abban a liberális pártnak semilyen része sincsen. Tiszta véletlen volt, hogy a korszellem által befolyásolt időben a liberálisok voltak kormányon. És véletlen, hogy ők hajtották végre az idő követelte reformokat. Nem változtat azonban ez azon, hogy a liberálisok minden ténykedése a parasztságot és a közelebbi ellen irányult. Valóságilag szabotálták és diszkreditálták azokat a reformokat, amelyek kénytelenek voltak törvényt iktatni. Ami pedig Erdélyt illeti, ottan reformokat a nemzeti-parasztpárt készítette elő és valósította meg a Consiliul Dirigent idejében. A nemzeti-parasztpárt azonban sohasem korszakozta meg magát olyan érdemekért, amelyek voltaképpen nem a pártot illetik, hanem a népszellemet, amely évszázados küzdelemmel harcolta ki azokat.

Mire fordították a liberális éra alatt a bankbetéteket?

Popa Adám további beszéde során példákat hoz fel annak bizonyítására, hogy a liberálisok politikája tényleg földművelőellenes volt. A liberálisok egész működésük alatt a bankokat protezsálták. Kormányzásuk ideje alatt mintegy 90 milliárd lej kamatot fizetett az ország lakossága magánbankoknak. A bankok kihelyezésénél alaptökejük csak 11—12 százalékot tett ki, míg a többi 88 százalékot a betétekből helyezték ki. Mire fordították azonban a betéteket? Adatok igazolják, hogy a liberálisok uralma alatt a kihelyezések 11 százaléka volt parasztnál, míg a nemzeti-parasztpárt két és fél éves rezsimje alatt ez a szám 45 százalékra emelkedett.

— Goga szeptember 5-én jön haza Karlsbadból, Bukarestből jelentik: Goga Octavian Karlsbadból szeptember 5-én érkezik haza. Goga ezúttal nem tesz külföldi körutat, mint más években szokta, hanem vezérkarával együtt Hunyad megyébe utazik, ahol pártja jelöltet állít a szeptember 25-i képviselőválasztásokra és ott fog korteskedni egész a választás napjáig.

Kolozsvár szenzációja!!!

Kay Whitt

a világ legnagyobb művésznője tíz nyelven énekel és játszik pénteken, szeptember 2-án este 8 és fél 10 órakor a Magyar Színházban.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baroa L. Pop (v. Brassai sz.) 18, sz. Telefon 6-77.

Taxa plătite No. 224

da Baro Telefon: Havonta évre 600 földre: 1 félévre 3 detések KELET zsidóság keink ut rás meg

Valda

Vaida S

févedéstől gyöngsége akkor sem

Es a mi tan tévede

Azt mor

mániai zsi tudják, mi badságuk

Mint lát lyosbitja, egy, hanem

Az első uines szere badságnak

ná a fejük az, hogy s mindent le

Egy kis a „lehet“ k ran van sz zsidóságnál

Az sem mihez kezd keveset, an zsidóság be

Bizonyíté igen jól tu

Vajha V nem is a s arra, hogy

Zsidó Párt

A párt

Gyakran ment tribün vagy így: p

Kérdés a giai pártgy

szér is „vég verzés mód

na sem tud jon nem-e

megfajdozni atgyuras al

— ugyancsa selő többség

Ebben a p hittünk. So

tottunk neki ideológia ni

mula változ nál. De a ka szes polgári

Ezzel sz ideológiai

portot feltét polgári párt

liberálisokba védőszervét

rasztpártot kodó érdeke

Ugylátszik ves, Mert a

hanem a ma érdekköréből

latokat és ez keretben is

keny érdeke Es különös

dekek itt is,

Mert az egés

kei is veszé

veszély azon

összefogásra

Es vajjon m

annak, amik

sának rombol

nem-e volt a

égi közbeszó

kérdést, hogy

segések, tehát

pédát?

Mert ha m

ez a mi b

tok marakodn

ország baja.

Autarklia

Politikai to

zet, új szelle

egy ország in

önödni, vissz

ágaiba. A na

polconi hódítá